

سوال

کی باید غسل روز عید را انجام داد؟ چون من اگر بعد از نماز صبح بخوام غسل کنم وقت خیلی تنگ است و مصلائی که ما در آن نماز عید را میخوانم از خانه مان دور است.

پاسخ مفصل

الحمد لله.

اولاً:

غسل روز عید مستحب است.

روایت شده که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - روز عید غسل کرده اند.

همینطور غسل روز عید از برخی صحابه مانند علی بن ابی طالب و سلمة بن أکوع و ابن عمر - رضی الله عنهم - روایت شده است.

امام نووی - رحمه الله - در المجموع می گوید:

سند همه‌ی این [روایات] باطل است مگر اثری که از ابن عمر روایت شده... و مورد اعتماد در این مساله (یعنی اثبات مستحب بودن غسل روز عید) همین اثر ابن عمر، و قیاس بر غسل جمعه است.

ابن قیم - رحمه الله - می گوید:

«در این مورد دو حدیث ضعیف وارد شده... اما از ابن عمر که به شدت پیروی از سنت معروف است، ثابت شده که در روز عید پیش از خارج شدن به نماز غسل می کرد.»

ثانیاً:

وقت غسل روز عید.

بہتر آن است کہ این غسل پس از نماز صبح باشد، اما اگر بہ علت کمی وقت و دشواری این کار پس از نماز صبح، پیش از نماز صبح غسل کند جایز است، زیرا مردم می‌خواهند بہ نماز عید بروند و ممکن است مصلی دور باشد.

در منتقی شرح موطای امام مالک آمده است:

مستحب است کہ غسل آن دقیقاً پیش از رفتن بہ مصلی باشد. ابن حبیب می‌گوید: بہترین اوقات برای غسل عید پس از نماز صبح است. مالک در مختصر می‌گوید: اما اگر برای دو عید پیش از [نماز] صبح غسل کرد، مسالہ وسیع است [و اشکالی ندارد].

در شرح مختصر خلیل (۲/۱۰۲) آمده است کہ وقت آن از یک ششم آخر شب شروع می‌شود.

ابن قدامہ در المغنی می‌گوید:

و وقت غسل (یعنی غسل عید) بر اساس ظاهر سخن خرقی، پس از طلوع فجر است. قاضی و آمدی می‌گویند: اگر پیش از [نماز] صبح غسل کند سنت غسل را انجام نداده است، زیرا این غسل برای نمازی است کہ در روز انجام می‌شود، بنابراین پیش از فجر جایز نیست، همانند غسل جمعہ. ابن عقیل می‌گوید: آنچه از احمد صراحتاً نقل شدہ این است کہ این غسل پیش از فجر و پس از آن صحیح است، زیرا فرصت نماز عید کم‌تر از نماز جمعہ است، و اگر تا فجر صبر کند [و سپس غسل کند] شاید [نماز را] از دست بدهد، و همچنین هدف از این غسل، پاکیزگی است و این هدف در صورت غسل بہ هنگام شب نیز بہ دست می‌آید زیرا نزدیک بہ نماز است، و بہتر آن است کہ پس از طلوع فجر باشد تا از این اختلاف نیز بیرون آید و بہ سبب نزدیکی بہ نماز پاکیزہ‌تر باشد.

امام نووی در المجموع می‌گوید:

دربارہی وقت این غسل دو قول مشہور هست [یکی اینکہ] پس از طلوع فجر است، و در کتاب الام این قول بہ صراحت بیان شدہ، [اما قول صحیح‌تر] بہ اتفاق اصحاب مذهب آن است کہ این غسل پس از فجر و پیش از آن درست است.

قاضی ابوالطیب در کتاب المجرد می‌گوید: شافعی در البویطی بہ صراحت صحت غسل عید را پیش از طلوع فجر بیان داشته است.

نووی می‌گوید: اگر بر اساس رای صحیح‌تر، این غسل را پیش از فجر صحیح دانیم، دربارہی وقت دقیق آن سه وجہ است، [کہ صحیح‌ترین] و مشہورترین آن چنین است کہ این غسل پس از نصف شب صحیح است و پیش از آن درست نیست [و قول دوم چنین است کہ] در ہمہی شب [قبل از عید] صحیح است و غزالی بہ تاکید این قول را صحیح دانستہ و ابن صباغ و دیگران نیز ہمین قول را برگزیدہ‌اند، و [قول سوم این است کہ] این غسل پیش از فجر بہ هنگام سحر [یعنی آخر شب]

صحیح است و بغوی بر همین قول تاکید کرده است.

بر این اساس، غسل عید پیش از نماز صبح روز عید اشکالی ندارد، تا شخص مسلمان بتواند در وقت مناسب در نماز عید حاضر شود.

والله تعالی اعلم.